

Kumorovitz L. Bernát: Veszprémi regeszták (1301–1387) (Magyar Országos Levéltár kiadványai, II. Forráskiadványok 2. Budapest, 1953) 35. oldal. / 52. oklevél.

[https://library.hungaricana.hu/hu/view/MolDigiLib_MOLkiadv2_02/?pg=39&lay](https://library.hungaricana.hu/hu/view/MolDigiLib_MOLkiadv2_02/?pg=39&layout=s)

1312. márc. 11. u.

Jakab zirci apát jelenti László pécsi püspöknek, hogy az apostoli szentszék parancsára a **Lueld**-i plébánost, István veszprémi püspök ellenében, máj. 1-re ítélőszéke elé idézte. Mon. Rom. Veszpr. IV. 316. (Vp. lt. Miscell. 118.)

Kumorovitz L. Bernát: Veszprémi regeszták (1301–1387) (Magyar Országos Levéltár kiadványai, II. Forráskiadványok 2.

[https://library.hungaricana.hu/hu/view/MolDigiLib_MOLkiadv2_02/?pg=56&la](https://library.hungaricana.hu/hu/view/MolDigiLib_MOLkiadv2_02/?pg=56&layout=s)

52. oldal. / 103. oklevél.

1319. nov. 25. (Wesprimii, in quind. Martini.)

István veszprémi püspök egyházmegyéje négy papját: Pál Segusd-i, István **Lueuld**-i, Ferenc Sasag-i és Pál Vrs-Í plébánosokat, mivel beleegyezése nélkül, Tamás esztergomi érsek biztatására és tanácsára joghatósága alá helyezkedtek, s megtagadták a *visitatio* címén őt megillető *procuratio* és egyéb illetékek (*et alia episcopalia iura*) fizetését, az utóbbi kettő pedig az Vrs-i tizedkerület püspöki és káptalani tizedeit (*decimas de cutello Vrsiensi nobis et ecclesie Vesprimiensi debitas*) is lefoglalta, — miután atyai intését semmibe vették, — nyilvánosan kiközösíti.

Benche clericus püspöki ügyvivő 1319. dec. 6-i átírásában. — .Vk. m. lt.

Veszpr. eccl. et. capit. 16.

U 402 / VESZPR ECCL ET CAPIT 16
 DIPLOMATIKAI FÉNYKÉPGYŰJTEMÉNY (U szekció) • Magyarország •
 Veszprémi Érseki és Főkáptalani Levéltár • Veszprémi Székeskáptalan
 Magánlevéltára, Oklevelek (U 402)

<https://archives.hungaricana.hu/hu/charters/search/results/?list=eyJxdWVyeSI6I CJTWk89KDEzMTkuIDExLiAyNS4gKSJ9>

Ugyanazon oklevélen.

53. oldal. / 104. oklevél.

1319. dec. 6. (VIII. Idus Dec.)

Benche clericus, István veszprémi püspök ügyvédje, Tamás esztergomi érsek és káptalanja előtt bemutatja megbízójának az engedetlen Segusd-i, **Lueueld-i**, Sasag-i és Vrs-i plébánosok ellen 1319. nov. 25-én kibocsátott kiközösítő rendeletét, s mivel az érsek a Sasag-i és Vrs-Í papokat a veszprémi egyházmegyéből való elszakadási törekvésükben támogatta, bejelenti, hogy püspöke az apostoli szentszék megítélése alá bocsájtja ügyét ; mivel pedig az érsek ezáltal érdekelt és érintett (provocatus) féllé vált, bejelenti még, hogy István püspök azt a pert is a pápa elé óhajtja vinni, melyet a Buda-szigeti (de insula Budensi) apácák indítanak ellene, nehogy illetékességének ebben az ügyben való elismerésével azt a látszatot keltse, mintha előbbi fellebbezését hajlandó lenne visszavonni.

Hártyán, függőpecsét szalagjával. — Vk. m. lt. Veszpr. eccl.-et capit. 16

55. oldal. / 109. oklevél.

1320. szept. 29.

István veszprémi püspök, helybeli örökös ispán és királynéi kancellár az egyházmegyéjébe tartozó Segusd-i, **Luend**-i, Sasag-i, Wrs-i, és Cheyk-i egyházak papjait, mert nem fizették meg a *visitatio* címén járó *procuratiót*, s az esztergomi érsek joghatósága alá helyezkedtek, az Wrs-i és Sasag-i pedig ismételten lefoglalta a két kerület tizedeit is, — megintés után kiközösíti.

Eredetije: Vp. lt. Miscell. 11.

Kiadva: Mon. Eccl. Strig. III. 713.

Miklós győri püspök 1320. nov. 13-i oklevelének egy újkori (csonka) másolatából. Eszterg. kápt. m. lt. Lad. 75.

Ugyanazon oklevélen.

55. oldal. / 110. oklevél.

1320. nov. 13. (in civitate Albensi, in f. Briccii.)

Miklós győri püspök előtt István veszprémi kanonok felolvasta István veszprémi püspöknek a Segusd-i, **Luend**-i, Sasag-i, Wrs-i és Cheyk-i engedetlen papok ellen 1320. szept. 29-én kibocsátott kiközösítő levelét, kijelentvén, hogy az esztergomi érsekkel szemben, aki őket támogatja, ura megbízásából, az apostoli szentszékhez fellebbez.

Hártyán, függőpecsét szalagjával. — Vp. lt. Miscell. 11.

Említi: Mon. Eccl. Strig. III. 713.

55. oldal. / 111. oklevél.

1320. nov. 13. (in civitate Albensi, in f. Briccii.)

János nyitrai, László pécsi és Benedek csanádi püspök előtt István veszprémi kanonok bemutatja István veszprémi püspöknek, helybeli örökös ispánnak és királynéi kancellárnak a Segusd-i, **Luend**-i, Sasag-i, Wrs-i és Cheyk-i engedetlen papok ellen 1320. szept. 20-án kibocsátott kiközösítő levelét.

Hártyán, 3 függőpecséttel. — Vp. lt. Litterae adiunctae 10.

Tartalma azonos Miklós győri püspök ugyanaznap kelt oklevelével.

Ugyanazon oklevélen.

56. oldal. / 112. oklevél.

1320. nov. 13. (in civitate Albensi, in f. Briccii.)

Iwanka váradi püspök előtt István veszprémi kanonok bemutatja István veszprémi püspöknek a Segusd-i, **Luend**-i, Sasag-i, Wrs-i és Cheyk-i engedetlen papok ellen 1320. szept. 29-én kibocsátott kiközösítő levelét.

Hártyán, függőpecsét sodratával. — Vp. lt. Litterae adiunctae 10.

Tartalma azonos Miklós győri püspök ugyanaznap kelt oklevelével.

57. oldal. / 116. oklevél.

1321. dec. 1. e.

XXII. János pápa, mivel Pál Segusd-i, István **Luend**-i, Pál Vrs-i, Ferenc Sasag-i és János Cheyk-i plébánosok (István) veszprémi püspök panasza szerint megtagadták az engedelmséget, nem fizetik neki a visitatio címén járó illetményeket, az Vrs-i és Sasag-i ezenfelül az esztergomi érsek joghatósága alá kíván helyezkedni, — László pécsi püspököt ez ügyben bírónak rendeli.

Mon. Rom. Vespr. II. 39. (Vp. lt. Miscell. 159.)

59. oldal. / 121. oklevél.

1322. máj. 10.

László pécsi püspök, mint a veszprémi püspöknek a Ségusd-i, **Lueld**-i, Sasagh-i, Wrs-i és Cheyk-i s még külön az Wrs-i és Sasagh-i plébánosok ellen indított engedetlenségi és tizedperében a pápa által kiküldött bíró, a feleket 1322. aug. 22-re Fehérvárra idézi, s a peres eljárás lebonyolításával Istvánt és Dámján Sow-i préspostot, pécsi kanonokokat, bízta meg.

Mon. Rom. Vespr. IV. 318. ;

Mon. Eccl. Strig. III. 14. (Vk. m. lt. Csajág I.)

DIPLOMATIKAI FÉNYKÉPGYŰJTEMÉNY (U szekció) • Magyarország •
Veszprémi Érseki és Főkáptalani Levéltár • Veszprémi Székeskáptalan
Magánlevéltára, Oklevelek (U 402) • 200805

76. oldal. /174. oklevél.

1327. febr. 4.

Miklós győri, Csanád egri és László pécsi püspökök Henrik veszprémi püspök panaszára bizonyítják, hogy Boleszló esztergomi érsek a Vyssegrad-i, Vrs-i, Cheyke-i, Sasag-i, Segusd-i, **Lueld**-i és sok csepelszigeti egyházát jogtalanul a saját joghatósága alá vonta, és az ügy rendezése előtt folyton kitér. Mon. Eccl. Strig. III. 715. (Vp. lt. Miscell. 16.)

. . .cum possessionibus et villis in eisdem litteris specificatis — mondja az átíró oklevél.

79. oldal. / 182. oklevél.

1327. nov. 28.

Lodomér, Boleszló esztergomi érsek vikáriusa, mivel a zalai apát ellenében a veszprémi egyháznak ítélte meg Kolon, Magarod és Stoulch falvak tizedeit — meghagyja Tamás tihanyi apátnak, Pál almádi procuratornak és István **Leveuld**-i plébánosnak, az előírt módon iktassák be a káptalant a tizedek birtokába, figyelmeztessék az apátot a bírság és a perköltség megfizetésére, s állapítsák meg : mióta bitorolta a monostor a tizedeket s mekkora az apát által visszatartott évi haszon.

Zala vm. I. 210. oldal. / 159. oklevél. (Tamás tihanyi apát 1327. dec. 20-i jelentésében. —

Vk. m. lt. Kolon 8.)

Magyarul : Pannonh. rendt. VII. 516. (Más napi kelettel).

Ugyanazon oklevélen.

80. oldal. / 185. oklevél.

1327. dec. 20.

Tamás tihanyi apát és István **Leveuld**-i plébános jelentik Lodomér esztergomi érseki vikáriusnak, hogy a veszprémi káptalant, dec. 12-én, beiktatták Kolon, Magarod és Stoulch falvak tizedeinek a birtokába, a 8 márka bírság kifizetésére pedig 1328. jan. 13-át tűzték ki határnapul; megállapították továbbá, hogy a zalai apát 18 évig bitorolta a 3 falu tizedeit s a káptalan elmaradt jövedelme, enyhe számítással, 90 márkát tesz ki.

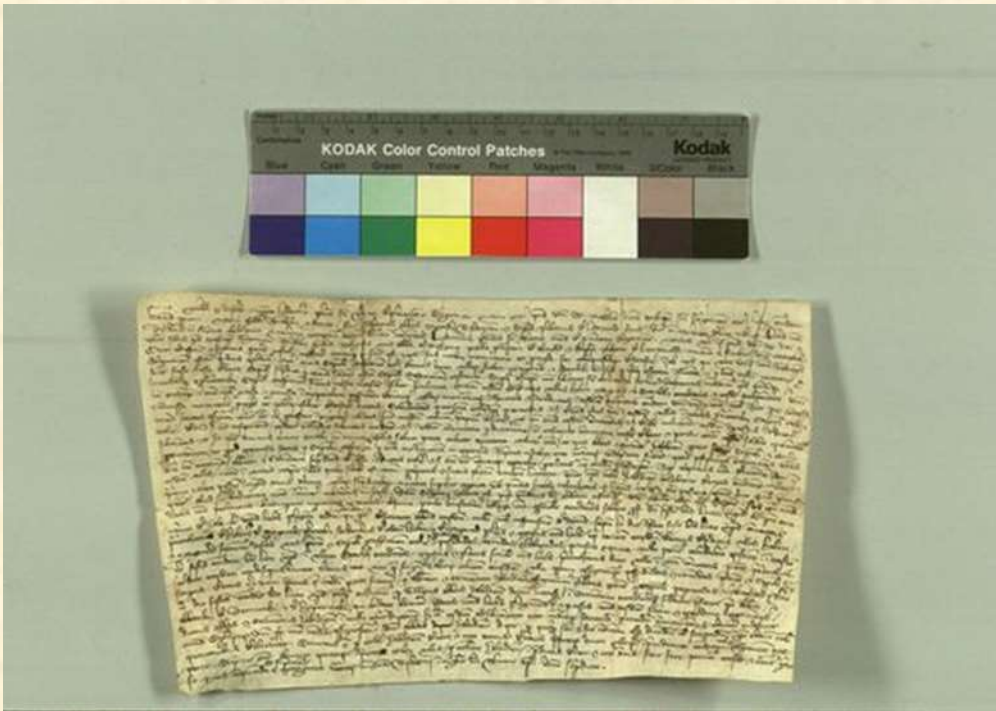
Zala vm. I. 210. oldal. / 159. oklevél.

(Vk. m. lt. Kolon 8.)

DIPLOMATIKAI FÉNYKÉPGYŰJTEMÉNY (U szekció) • Magyarország • Veszprémi Érseki és Főkáptalani Levéltár • Veszprémi Székeskáptalan

Magánlevéltára, Oklevelek (U 402) • 200830

<https://archives.hungaricana.hu/hu/charters/24469/?list=eyJxdWVyeSI6ICJTWk89KEtzbG9uIDgpIn0>

Magyarul : Pannonh.rendt. VII. 516.

Budapest Régiségei 19. (1959) Jankovich Miklós: Buda-környék plébániáinak középkori kialakulása és a királyi kápolnák intézménye 57-98. oldal

https://library.hungaricana.hu/hu/view/ORSZ_BPTM_BUDREG_19/?pg=92&layout=s

Az érseki joghatóság alatt álló exemptus intézményekről az esztergomi káptalannak 1397. évi visitatiója számol be. 110 Történeti Tár (1901) 244.

A kimutatás „bénéficie et dignitates extra ecclesiam sed subiecta” cím alatt az exemptus prépostságok és apátságok felsorolása után a következő plébániákat említi: Buda, Pesth, Wysegrad, Pathak, Lamperzaza, Zewles, Wyhel, Segesd, Aranyas, Nagh Komar, Galambok, Apaczya Vasarhel, Kys Kaz, Leweld, Papa, ugyancsak a szebeni és brassói esperességek Erdélyben.

Leweld (Városlőd) egyháza 1237-ben jut a veszprémi püspök birtokába, tehát azon évben, amikor Kispest, Sasad és Örs kápolnái a bélakúti apátság kezébe kerülnek. Szentpétery, Reg. I. 1565. sz. Szentpétery az oklevél keltét IV. Béla uralkodási idejének végére teszi, mivel szövege a veszprémi püspököt „venerabilem p. episcopum”-nak tünteti fel, ennek kapcsán hozzáfűzi, hogy „ha a p. sigla Paulust jelent, akkor az oklevél IV. Béla uralkodásának végéről való”. Az indoklás nem fogadható el, mert a szövegrész jelentését „venerabilem patrem”-nek kell tekintenünk, ez a címzés a középkorban közkeletű, ezért az oklevél keltét a levéltári elenchus megállapítása alapján 1237-re kell tennünk, már csak azért is, mert IV. Béla uralkodásának végén királyi kápolnákat már nem adományoztak el, inkább azok visszaszerzésére törekedtek.

IV. Béla adománylevele felismerhető módon világít rá a királyi egyház eredetére, ez kifejezésre jut elsősorban „cum omnibus pertinentiis, decimis ac aliis iuribus” szavaiból is. A király a továbbiakban arra kéri a. püspököt, hogy az egyház Beatus papjával szemben könyörületesen járjon el és csak a püspöki dézsmát vonja le a maga számára, ez a kikötés utal a királyi egyházak papjainak az adományozást megelőző teljes tizedszedési jogára. Leweld földesúri jogköre 1270-ben királyi adományként Csák bán birtokába jut, 1387-ben pedig az itteni karthauzi szerzeteseké. Csánki, III. 213.

Az egyház adományozását követő időkben neve együtt szerepel azokkal a királyi kápolnákéval, amelyeket az oklevelek az érsek és a veszprémi püspök közti perekkel kapcsolatban említenek.

A sasadi dézsmaper XIV. századi eseményeit a következőkben ismertetjük: 1319. november 25-én a veszprémi püspök Pál segesdi, István leveldi, Ferenc sasághi, Pál Örsi plébánosokat nyilvánosan kiközösíti, mivel az esztergomi érsek biztatására joghatósága alá helyezkedtek, megtagadták az őt megillető járandóságok fizetését, ezen túlmenően a sasadi és Örsi plébánosok az Örsi tizedeket is lefoglalták. Kumorovitz, Veszpr. Reg. 103. sz.

Ugyanez év november 6-án a püspök ügyvédje bemutatja az érseknek a kiközösítő rendeletet és bejelenti, hogy a püspök a szentszék elé viszi az ügyet. Uo. 104. sz.

1320. szeptember 9-én újból kiközösíti a segesdi, Örsi, leveldi, sasadi és csíki plébánosokat. Knauz, Mon. Strig. III. 966. sz.

1321. november 27-én XXII. János pápa megbízza a pécsi püspököt a sasághi és örsi plébánosok ügyének kivizsgálásával. Kumorovitz, Veszpr. Reg. 115. sz.

1322. május 10-én a pécsi püspök a segesdi, leveldi, sasagi, Örsi és csíki plébánosok ügyében a feleket Fehérvárra idézi. Uo. 121. sz.

1327. február 4-én a győri, egri és pécsi püspökök bizonyítják, hogy az érsek a visegrádi, Örsi, sasagi, csíki, segesdi és leveldi, valamint több Csepel-szigeti egyházat jogtalanul saját joghatósága alá vont. Uo. 174. sz.

Ugyanezen a napon megegyezés jön létre az érsek és a püspök között, hogy az ügy vizsgálatára 2 — 2 megbízottat küldenek ki. Knauz, Mon. Strig. III. 974. sz.

1340. május 15-én XII. Benedek pápa a császári prépostot a veszprémi püspök és a sasadi, örsi és csíki plébánosok közti perben bírónak rendeli ki.

Kumorovitz, Veszpr. Reg. 329. sz.

1347. december 1-én az érsek Mihály Örsi és Benedek sasadi plébánosok perét királyi parancsra egy évre elhalasztja. 207 Uo. 460. sz.

1349. május 6-án az érsek vikáriusa a pert királynéi parancsra újból elhalasztja.

Uo. 414. sz.

Ez ugyancsak megismétlődik június 2-án is. Uo. 415. sz.

Június 3-án Balázs veszprémi kanonok tiltakozik a per hároméves halasztása miatt. Uo. 416. sz.

1350. május 6-án az érsek a pert újból elhalasztja. Uo. 422. sz.

1354. május 13-án a pápai ügyhallgató a fenti papokat a pápai curia bírósága elé idézi. Uo. 460. sz.

A per további folyásáról még számos oklevél tudósít, VI. Ince pápa 1356-ban ez ügyel kapcsolatban még két esetben bocsát ki rendelkezéseket, a per maga azonban még évekig elhúzódik. Kimenetelének körülményeit nem ismerjük, a jelek arra mutatnak, hogy Sasad és Örs tekintetében a püspök alulmaradt, egyedül Csík maradhatott meg a kezén.